

TİCARET UNVANININ KORUNMASI

Dr. Hayrettin ÇAĞLAR*
Dr. Mehmet ÖZDAMAR**

ÖZET

Ticaret unvanı, taciri diğer tacirlerden ayırt etmeye yarayan isimdir. Her tacir Kanunda öngörülen sisteme uygun şekilde ticaret unvanı seçmek, tescil ettirmek ve kullanmak zorundadır. Ticaret unvanı bir çekirdek ve ekten oluşmaktadır. Usulüne uygun şekilde tescil edilen ve kullanılan unvan Ticaret Kanununda belirtilen özel hükümler uyarınca korunur. Tescil ettirmeksizin kullanılan ticaret unvanları ise sadece haksız rekabet hükümlerine göre korunur. Unvanı tecavüze uğrayan tacir, bu saldırının durdurulmasını, diğer tarafın unvanına ayırıcı ek almasını veya unvanın sicilden terkinini talep edebilir. Bunların yanı sıra unvan sahibinin zararı meydana gelmiş ise, bu zararın tazminini isteyebilir. Son olarak davayı kazanan tarafın talebi üzerine, masrafı diğer tarafa ait olmak üzere, kararın gazetelerde ilan edilmesine karar verilebilir.

Anahtar kelimeler

Tacir, Ticaret Unvanı, Tescil, Koruma, Tanıtma Vasıtaları

DER SCHUTZ VON HANDELSFIRMA

ZUSAMMENFASSUNG

Handelsfirma ist eine Bezeichnung, die einen Kaufmann von den anderen unterscheidet. Jeder Kaufmann ist verpflichtet, eine Firma anzunehmen, eintragen zu lassen und zu benutzen. Die Firma besteht aus Kern und Zusatz. Falls die Firma gesetzesmäßig eingetragen und benutzt worden ist, ist sie denn im Rahmen der besonderen Vorschriften des Handelsgesetzbuches zu schützen. Die nicht eingetragene Firma kann nur gegen den Vorschriften für unlauteren Wettbewerb geschützt werden. Der Rechtsinhaber einer Handelsfirma kann die unlautere Benutzung seiner Firma durch Dritten, untersagen. Er kann auch die Benutzer zwingen, weiterer Zusatz/Zusätze anzunehmen, die ähnliche Firma eintragen lassen wollen. Er hat auch gegen die schon eingetragene ähnliche Firma den Löschungsanspruch. Falls die Rechte des Firmeninhabers durch Verletzungshandlung der Dritten geschadet wird, hat er dann auch den

---

* Öğretim Görevlisi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

** Öğretim Görevlisi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

Schadensersatzanspruch. Der in seinem Firmenrecht verletzte Firmeninhaber kann vor Gericht, Mitteilung des Urteils an die Betreffenden und Veröffentlichung des Urteils verlangen.

Schlüsselwörter; Kaufmann, Handelsfirma, Registrierung, Schutz, Geschäftliche Bezeichnungen

GİRİŞ

Ticaret unvanı tacirlerin ticari işletmeleriyle ilgili işlemleri yaparken kullandıkları isimdir. Tacirin kullanmak zorunda olduğu bu ismi uzun süre kullanması halinde piyasada belirli bir tanınırlık düzeyine ulaşır. Bu isimler genellikle kalite ve güven sembolü haline gelirler. Bu şekilde önem kazanan isimlerin korunması, tacirler bakımından fevkalade önemlidir. Bu çalışmada ticaret unvanının, gerek başka bir ticaret unvanı gerek diğer şekillerde kullanıma karşı korunmasında karşılaşılan sorunlar ve bunların çözümleri üzerinde durulurken, mevcut düzenleme ile Türk Ticaret Kanunu Tasarısını da karşılaştırılmıştır.

I. TİCARET UNVANI SEÇME VE KULLANMA ZORUNLULUĞU

Ticaret unvanı, tacirin ticarî işletmesi dolayısıyla kullandığı isimdir. Ticaret unvanı bir taciri diğer tacirlerden ayırt etmeye yarayan tanıtma vasıtası olması sebebiyle sadece tacirler tarafından kullanılabilir. Tacir, seçtiği ve usulüne uygun olarak tescil ettirdiği ticaret unvanını ticarî işletmesiyle ilgili işlemleri yaparken kullanmak zorundadır (TTK m. 41)¹.

Ticaret Kanununa göre tacir, işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içerisinde ticarî işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirmek mecburiyetindedir (TTK m. 41/I, 42/I, TST m. 13)². Tescil talebi bir dilekçe ile sicil memurluğuna iletilir. Bu başvuruda, kullanılacak ticaret unvanı ve bunun altına atılacak imzanın önceden notere tasdik ettirilmiş olması gerekir. Tüzel kişi tacirlerin ticaret unvanının tescilinde ise tüzel kişiyi temsile yetkili olanların imzalarının notere tasdik ettirilmiş olması gerekir. Tescil talebi sicil memurluğuna iletdikten sonra sicil memuru gerekli incelemeyi yaparak ya tescil talebinin kabulüne ya da reddine karar verir. Talebin kabul edilmesi halinde tescil edilen hususlar ilan için Türkiye Ticaret Sicili Gazetesine gönderilir. Sicil memuru talebin reddi yönünde karar verirse, başvuru sahibi sekiz gün içinde sicilin bulunduğu yerdeki, ticarî davalara bakmakla görevli asliye hukuk mahkemesi nezdinde

---

¹ Bu hüküm Ticaret Kanunu taslağında da (m. 39/I) aynen muhafaza edilmiştir.

² Tescil işleminin ayrıntıları için bkz. **Bilge**, Mehmet Emin; Ticaret Sicili, İstanbul 1999, s. 85.

itiraz da bulunabilir. Mahkeme itirazı dosya üzerinde inceleme yaparak karara bağlar. Bu kararın temyizi mümkündür (TTK m. 36).

II. DEĞİŞİK TACİR TÜRLERİ BAKIMINDAN TİCARET UNVANIN TEŞKİLİNDE CARİ OLAN ESASLAR

A. Gerçek Kişi Tacirlerin Ticaret Unvanı

Gerçek kişilerin ticaret unvanı kısaltılmadan yazılacak ad ve soyadı ile TTK m. 48'e uygun olarak alınacak eklerden oluşur (TTK m. 43/I, TST m. 17/I). Gerçek kişi tacirin birden ziyade öz adı var ise bunlardan bir tanesinin, soyadı ile birlikte kısaltılmadan yazılmasını geçerli bir gerçek kişi ticaret unvanı için yeterli kabul etmek gerekir³. Kısaltılmadan yazılacak ad ve soyadı, aynı sicil çevresinde daha önce bir başkası adına tescil edilmiş olursa, ayırt edici bir ek alınması zorunludur. Gerçek kişi ticaret unvanlarının başka sicil çevresinde korunması ise ancak haksız rekabet hükümlerine göre talep edilebilir⁴.

Aynı gerçek kişi tacire ait birden çok işletme var ise, tacir tek bir ticaret unvanını tüm işletmeleri için kullanabileceği gibi, her bir işletmesi için ayrı ekler alarak farklı ticaret unvanları da oluşturabilir. Ancak her halde ticaret unvanının işletme ile birlikte her işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescili gerekir.

B. Tüzel Kişi Tacirlerin Ticaret Unvanı

1. Şahıs Şirketlerinin Ticaret Unvanı

Şahıs şirketi olarak kabul edilen kolektif şirket ticaret unvanında şirketi ve türünü gösteren ibareyle birlikte ortakların hepsinin veya en az birinin ad ve soyadının kısaltılmadan kullanılması gerekir (TTK m. 44/I). Komandit şirket ticaret unvanlarında ise, yine şirketi ve türünü gösteren ibarenin yanında komandite ortaklardan en az birinin ad ve soyadının yer alması zorunludur (TTK m. 44/II)⁵. TST m. 19/II hükmünde ise bu belirtilen hususlar yanında, komandit şirketin adı veya sermayesi paylara bölünmüş olduğunu gösteren ibarelerin de unvanında yer alması gerektiğine işaret edilmiştir. Komanditer ortaklardan birinin

³ Aynı yönde **Karayalçın**, Yaşar, Ticaret Hukuku, I. Giriş – Ticarî İşletme, 3. Baskı, Ankara 1968, s. 378; **Poroy**, Reha/**Yasaman**, Hamdi, Ticarî İşletme Hukuku, 10. Baskı, İstanbul 2004, s. 330.

⁴ Gerçek kişi ticaret unvanlarının sadece tescilli olduğu sicil çevresinde, ticaret unvanlarının korunmasına yönelik özel hükümlerden yararlanacağına ilişkin TTK m. 43/II hükmü, Ticaret Kanunu Tasarısına alınmamıştır. Bu husus aşağıda ticaret unvanının korunması başlığı altında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

⁵ Ticaret Kanunu Tasarısında ise komanditer ortakların ad ve soyadı yanında ticaret unvanlarının da komandit şirket ticaret unvanında yer alamayacağı düzenlenmiş ve kanundaki boşluk giderilmiştir (m. 42/II).

ad ve soyadı unvanda yer alacak olursa bu durum unvanın geçerliliğini etkilemez,⁶ ancak adı ve soyadı unvanda geçen komanditer ortağın sorumluluğunun türünün değişmesine yol açar (TTK m. 259)⁷.

Şahıs şirketlerinin ticaret unvanında yer alması zorunlu olan gerçek kişi ad ve soyadlarının kısaltılmadan yazılması gerekir. Ancak bunun dışında kalan hususlarda kısaltma yapılamayacağına ilişkin olarak açık bir hüküm bulunmadığından, şirketi ve türünü gösteren ibarelerin kısaltılarak yazılması mümkündür⁸.

2. Sermaye Şirketlerinin Ticaret Unvanı

Sermaye şirketi olarak kabul edilen Anonim ve Limited şirketler ile Kooperatiflerin ticaret unvanları, konu ticaret unvanı olarak adlandırılırlar. Zira bunların ticaret unvanlarının çekirdek kısmında işletme konusu ve şirketi ve türünü gösteren ibarelerin bulunması zorunludur (TTK m. 45)⁹. Ancak ek olarak şahıs ad ve/veya soyadlarının veya hayal ürünü bazı ibarelerin alınmasına da bir engel yoktur. Kaldı ki aynı alanda işteğal eden birden çok şirketin bulunması kaçınılmaz olduğundan, bunların unvanlarında zorunlu olarak ek alınması da

---

⁶ Komanditer ortağın adı ve soyadının unvanda yer alamayacağına ilişkin yasağa aykırı davranılması halinde TTK m. 53/II yollaması gereğince m. 40/I' de yer alan yaptırımların uygulanması söz konusu olur. Buna göre yasağa aykırı davranışlar hakkında para ve/veya hapis cezası yanında ticaret ve sanayi odalarına üye olabilmek ve borsada işlem yapabilmek haklarından mahrumiyetlerine ve borsalardan geçici çıkarılmalarına karar verilir. Tasarıda ise (m. 38/I) adli para veya hapis cezalarından birine hükmedileceği düzenlenmiş, diğer yaptırımlara yer verilmemiştir.

⁷ Alman Ticaret Kanununda yapılan 1998 değişikliği ile burada anlatılanlara paralel düzenlemeler içeren hükümler yürürlükten kaldırılarak şahıs şirketlerinin ticaret unvanında gerçek kişi soyadının (Eski Alman Ticaret Kanununda bu halde gerçek kişi adının bulunması zaten zorunlu değildi) bulunması zorunluluğu da kaldırılmıştır. Artık şahıs veya konu unvanları yanında hayali bir ad veya karma nitelikli bir unvan alınması da mümkün hale gelmiştir, ayrıntılı bilgi için bkz. **Yongalık**, Aynur, Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler, Batider, C. XXI, Sa. 3, s. 10.

⁸ Karş. TTK m. 45/II, son cümle.

⁹ Anonim Şirketin tipine bağlı olarak başkaca ibarelerin de ticaret unvanında yer alması gerekebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Karahan**, Sami, Ticarî İşletme Hukuku, 13. Baskıya Ek, Konya 2005, s. 143.

gerekecektir¹⁰. Yalnız, gerçek kişi ad veya soyadlarının unvanda yer alması halinde şirketi ve türünü gösteren ibarelerin kısaltılmadan yazılması gerekir.

3. Ticarî İşletme İşleten Dernek ve Vakıfların Ticaret Unvanı

Dernekler ve vakıflar amaçlarına ulaşmak için ticarî işletme işletecek olurlarsa adlarını ticaret unvanı olarak kullanırlar. (TTK m. 46/I)¹¹. Ancak Kanundaki bu düzenleme TST m. 20/I, II hükmü ile kamuya yararlı dernekler açısından farklı hale getirilmiştir. Buna göre adı geçen türden dernekler tarafından işletilen işletmeler, tüzel kişiliği olmasa bile kendileri tacir sayılacağından, ticaret unvanı almak zorundadırlar. Bu halde de işletmeyi işleten derneğin adı ve işletme konusunun unvanda gösterilmesi gerekir.

4. Ticarî İşletme İşleten Diğer Tüzel Kişiler Açısından Ticaret Unvanı

Kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümleri dairesinde idare edilmek veya ticarî şekilde işletilmek üzere Devlet, Vilayet ve Belediye gibi amme hükmî şahısları tarafından kurulan ve hükmî şahsiyeti bulunan işletmelerin ticaret unvanları da kendi adları ile işletme konusundan oluşur (TST m. 20/I, II).

C. Donatma İştirakinin Ticaret Unvanı

Donatma iştirakinin ticaret unvanı, müşterek donatanlardan en az birinin ad ve soyadı veya geminin adı ile donatma iştirakini gösteren ibarelerden oluşur. Soyadları veya gemi adının kısaltılmayacağına ilişkin düzenlemeye, adların dâhil edilmemesi, adların kısaltılarak yazılacağı sonucunu doğurur ki, bu da gerçek kişi ad ve soyadının kısaltılmadan yazılmasının zorunlu olduğu, diğer gerçek ya da tüzel kişi unvanlarına nazaran önemli bir farklılığı ortaya çıkarır. Bununla beraber kısaltılarak yazılabilecek adın kullanılmasının zorunlu olmaktan çıkarılması daha yerinde olurdu¹². Burada zikredilmesi gereken diğer bir husus da unvanın geminin adı ile oluşturulması halinde onun iştirakin

¹⁰ Kooperatifler ile üst kuruluşların unvanlarında, kamu kurum ve kuruluşlarının isimlerine yer verilemez (KoopK. m. 2/IV).

¹¹ Ticaret Kanunu m. 46/I' de sadece dernekler ismen zikredilmiş olmasına rağmen taslakta (m. 44/I) vakıflar da açıkça ifade edilmiştir.

¹² Türk Ticaret Kanununda donatma iştirakini düzenleyen m. 46/II, Taslakta da aynen muhafaza edilmiştir (m. 44/II).

ortakları olan müşterek donatanlardan en azından birini tanıtmaya fonksiyonunu yerine getiremeyecek olmasıdır¹³.

III. TİCARET UNVANI ÜZERİNDEKİ TEKEL HAKKI

Usulüne uygun olarak tescil edilmiş olan ticaret unvanını kullanma hakkı sahibine aittir (TTK m. 52). Tekel hakkı mahiyetindeki bu hak, gerçek kişi tacirler açısından tescilin yapıldığı sicilin iş çevresi ile sınırlıdır¹⁴. Ancak 1618 sayılı Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acenteleri Birliği Kanunu ile bu duruma bir istisna getirilmiş ve seyahat acentelerinin bir gerçek kişi tarafından işletilmesi halinde de ticaret unvanlarının tüm Türkiye’de korunacağı hüküm altına alınmıştır.

Tüzel kişi tacir adına tescilli ticaret unvanları ise, sadece sicil çevresiyle sınırlı olarak değil, ülkenin tamamında tekel şeklinde kullanma hakkı sağlar (TTK m. 47/II). Ancak TTK m. 47/I’de tüzel kişinin ticaret unvanında, gerçek kişinin ad veya soyadının yer alması halinde 43. maddenin uygulanacağı belirtilmektedir. Buna göre, tüzel kişinin unvanında bir gerçek kişinin ad ve/veya soyadının bulunması halinde tekel hakkının sicil çevresiyle sınırlı olacağı şeklinde yorumlanması mümkündür. Böylece kolektif ve komandit şirketlerde her halükarda, sermaye şirketlerinde ise gerçek kişinin isminin rıza ile unvana konulması halinde tekel hakkı sicil çevresiyle sınırlı kalacaktır¹⁵.

IV. TİCARET UNVANININ KORUNMASI

Sahibine kullanma ve başkalarının izinsiz kullanımını engelleme hakkı sağlayan ticaret unvanı, çeşitli düzenlemelere göre korunur. Unvanın korunmasında yararlanılan temel düzenleme Türk Ticaret Kanunudur. Burada yer alan özel koruma hükümlerinin yanı sıra genel hüküm niteliğinde olan haksız rekabetten de yararlanılabilir.

A. Türk Ticaret Kanunundaki Özel Hükümlere Göre Korunma (TTK m. 54)

Ticaret unvanının sahibinden izin alınmadan, aynının veya benzerinin kullanılması halinde unvan tecavüze uğramış olur. Söz konusu durum, unvanın aynının veya benzerinin yine ticaret unvanı veya başka bir şekilde

---

¹³ Aynı yönde **Poroy/Yasaman**, s. 333; **Arkan**, Sabih, Ticarî İşletme Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2004, s. 249.

¹⁴ Ticaret Kanunu Tasarısında ise, gerçek kişi ticaret unvanların tekel şeklinde kullanım hakkı açısından sicilin iş çevresi ile sınırlandırılmasından vazgeçilerek tüzel kişi unvanları ile aynı niteliğe kavuşturulmuşlardır (m. 45).

¹⁵ **Arkan**, s. 255.

kullanılmasıyla meydana gelir¹⁶. Bu bağlamda, tescilli ticaret unvanının, yine bir ticaret unvanı olarak veya işletme adı, marka, FSEK anlamında eser veya eserin önemli bir parçası olarak veya internet alan adı olarak kullanılması halinde de tecavüz gerçekleşmiş olur.

Ticaret unvanına bir tecavüzden bahsedebilmek için, esas itibarıyla ticari işletmelerin iştirak konularının aynı veya benzer olması gerekir. Zira ticaret unvanlarının bağlı olduğu işletmelerin iştirak konularının birbirinden farklılaştığı oranda, aynı ya da benzer unvanlar arasındaki iltibas tehlikesi de (TTK m. 57) azalmaktadır. Dolayısıyla iştirak konuları değişik olduğu için farklı müşteri çevresine hitap eden işletmelerin aynı ya da benzer unvanlarının karıştırılma ihtimali de az olmakla birlikte tamamen ortadan kalkmaz¹⁷. Nitekim tanınmış bir unvanın aynının veya benzerinin başka iştirak konusunda kullanılması halinde de iltibasın varlığını kabul etmek gerekir.

Hukukumuzda usulüne uygun şekilde tescil edilmiş olan ticaret unvanları, TTK m. 54'e göre özel olarak korunur. Buna karşılık tescil edilmemiş olan unvanlar ise, sadece haksız rekabet hükümleri dairesinde korunabilir¹⁸. Bu nedenle uzun süreden beri kullanılmasına rağmen tescil edilmemiş olan ticaret unvanına tecavüz halinde, bundan zarar gören kişi ancak haksız rekabet hükümleri sayesinde (TTK m. 58 vd.) himaye edilir.

Ticaret unvanı kullanmak zorunda olan tacir, ticarî işletmesini açtığı andan itibaren onbeş gün içinde ticarî işletmesini, seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve ilan ettirmek mecburiyeti tacirlerin ticaret unvanlarının tescilli olması neticesini doğurur.

¹⁶ Ancak TTK m. 54 hükmünün sadece, tecavüzün başka bir ticaret unvanı vasıtasıyla olması halinde uygulanacağı savunulmaktadır. (**Arkan**, karar tahlili, s. 107, dpn. 17; **Okutan**, Gül, Ticaret Unvanı ve İşletme Adı, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, İstanbul 1997, s. 20). Ancak 54. madde metninden söz konusu anlam çıkmamaktadır. Metinde yer alan "*haksız olarak kullanılan unvan tescil edilmişse*" ibaresini de bu yönde anlamaya imkân yoktur. Zira tescilli unvanı bir başkası işletme adı veya marka olarak kendi adına tescil ettirebilir. Bu nedenle hükmün kapsamını daraltıcı yorum yapmamak gerekir. Nitekim TRIPS m. 2/I ve Paris Sözleşmesi m. 8 hükümlerine göre, tescilli ticaret unvanına tecavüzün başka şekildeki kullanımlar vasıtasıyla yapılmış olması halinde de özel korumadan yararlanılabilir.

¹⁷ **Karahan**, iştirak konularının farklılaşması halinde iltibas tehlikesinin tamamen ortadan kalkacağını belirtmiştir, s. 150-151.

¹⁸ Yargıtay HGK.'nın 26.04.2000, 2000/11-827 E., 808 sayılı kararı. (**Eriş**, Gönen; Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, Ankara 2004. s. 967).

Ancak uygulamada bu kurala her zaman uyulmadığı ve Kanuna uygun olarak tescilli kullanımın yanında tescilsiz kullanıma da tesadüf edilmektedir.

Tescilli ticaret unvanının korunması, tescilsiz unvana göre daha kolaydır. Zira tescilli unvan hem ticaret sicili memuru hem de unvan sahibi tarafından korunur. Mevcut unvanının aynı veya benzerinin tescil edilmek istenmesi halinde, ticaret sicili memuru başvuruyu reddetmelidir¹⁹. Böylece aynı veya benzer ticaret unvanının haksız olarak alınması ticaret sicili memuru tarafından en baştan engellenmiş olmakta; ticaret sicili memuru sonradan ortaya çıkabilecek hukukî uyumsuzlukları da önlemektedir.

Tacir, tescil ettirmiş olduğu unvanına tecavüz edilmesi veya tecavüz tehlikesinin ortaya çıkması halinde, bu özel hükümlerden yararlanarak korumadan yararlanabilir (TTK m. 54). Ancak bu koruma tüzel kişi tacirler bakımından tüm Türkiye’de (TTK m. 47/II), gerçek kişi tacirler bakımından ise sadece tescil edildiği sicil çevresi ile sınırlıdır (TTK m. 43/II)²⁰. Gerçek kişi tacirin veya gerçek kişinin isim ve/veya soy ismini içeren tüzel kişi tacirin ticaret unvanına, başka bir sicil dairesinin çevresinde tecavüz vuku bulunduğu takdirde (seyahat acentelerine ait unvanlar hariç)²¹, bu özel korumadan istifade edemeyeceği için haksız rekabet hükümlerine göre koruma sağlanır²². Ancak Türk Ticaret Kanunundaki bu korumanın gerçekleşmesi için, özel hükümlerden farklı olarak, zarar veya zarar tehlikesinin de ortaya konulması gerekir. Bu tehlikenin varlığı için, tescilli unvanın başka bir sicil çevresinde kullanılmasının iltibas tehlikesi meydana getirmesi gerekir. Bu bağlamda ancak kullanım ve reklâm sonucunda, belli bir tanınmışlığa ulaşmış olan gerçek kişinin ismini ihtiva eden ticaret unvanının başka bir sicil çevresinde kullanılmasının zarar veya zarar tehlikesine neden olacağı kabul edilmelidir²³.

---

¹⁹ **Karahan**, s. 152.

²⁰ Yargıtay 11. HD.’nin 20.12.1985 tarih ve 7204 E. ve 7187 sayılı Kararı şu şekildedir: “...TTK’nın 52. maddesine göre, tescil ve ilan edilmiş ticaret unvanını kullanmak hakkı yalnızca bu unvan sahibine aittir. Bu tekel, aynı ticaret sicili çevresi ile sınırlı ise de, aynı ad ve soyadını taşıyan kişilere karşı da ileri sürülebilir. Bu hususu TTK’nın 43/2’nci maddesinde görmekteyiz”. (Karar için bkz. **Eriş**, s. 1006).

²¹ 1618 Sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu m.5.

²² **Arkan**, s. 255; **Karahan**, s. 152.

²³ *Karahan*’a göre, gerçek kişi unvanlarının tescil edildikleri sicil çevresinin dışında korunabilmesi için, tecavüzün meydana geldiği belirtilen yerde korunmaya değer bir tanınmışlık elde etmiş olması gereklidir. Bu tanınmışlığın tespit edilebilmesi için şu kıstasların varlığı aranmalıdır: Öncelikle davacının diğer sicil bölgelerinde reklâm ve tanıtım yapmış yapıp yapmadığı araştırılmalıdır.

Tescilli unvanın TTK m. 5’de düzenlenen özel hükümlere göre korunması esnasında unvan sahibi birtakım talep haklarına sahip olmaktadır:

Öncelikle tescilli unvanı kanuna aykırı şekilde başkası tarafından kullanılan tacir, bu haksız kullanımın önlenmesini (menini); haksız olarak kullanılan unvan tescil edilmişse bunun değiştirilmesini (ayırıcı ek almasını) veya terkinini talep edebilir (TTK m. 54/I). Bunların yanı sıra haksız kullanım neticesinde bir zarar meydana gelmişse ve failin kusuru varsa bunun tazminini de isteyebilir. Bütün bu durumlarda, mahkeme davayı kazanan tarafın istemesi halinde, hükmün gazete ile yayınlanmasına karar verebilir. Gazete ile yayın masrafları, aleyhine hüküm verilen kişi tarafından karşılanır (TTK md. 54/II).

Ticaret unvanının tescilsiz olması halinde koruma TTK m. 54 hükmüne göre mümkün değildir. Tescilsiz ticaret unvanını ilk kez kullanan kişi, bunun üzerinde üstün hak elde etmiş olur. Dolayısıyla tecavüz veya tecavüz tehlikesi halinde haksız rekabete ilişkin hükümlerden yararlanarak unvan korunabilir (TTK m. 56 vd.)²⁴. Bundan başka, isimden oluşan ticaret unvanının Medeni Kanun hükümlerine göre de koruma kapsamına alınabileceğini belirtmek gerekir²⁵.

B. Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunma

Piyasadaki ekonomik rekabeti düzenlemeyi amaçlayan haksız rekabete ilişkin kurallar hem Ticaret Kanununda hem de Borçlar Kanununda yer almaktadır. Borçlar Kanundaki düzenlemenin adı işlerde var olan rekabetin korunmasına yönelik olduğu²⁶ kabul edilmektedir²⁷.

Sonrasında tecavüz edildiği belirtilen unvanın tüketiciler nezdinde belirli bir müspet tanınırlığının bulunması, koruma talep edilen sicil bölgesinde hak sahibinin ticarî hacminin büyük olması ve bu hususların tespiti için bilirkişi incelemesi yaptırılması gerekmektedir. (**Karahan, Sami**, “Gerçek Kişi Unvanlarının Korunması ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hak Kaybı İlkesi-Karar Tahlili”, *Batider*, Haziran 2001, C. XXI, S. 1, s. 277, (gerçek kişi).

²⁴ Haksız rekabet hükümlerine göre koruma için, zarar veya zarar tehlikesinin varlığı gerekmektedir.

²⁵ **Karahan**, s. 153. Ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda, C, 5.

²⁶ “*Tacir olmayanlar arasındaki haksız rekabette, BK’nın 48’inci maddesi hükmü uygulanır*”. Yargıtay 11. HD.’nin 15.05.1989 tarih ve 2889 E., 2929 sayılı kararı (Eriş, s. 1029).

²⁷ Ancak öğretilerde, BK m. 48 hükmünün kaldırılması ve tüm haksız rekabet hallerine TTK hükümlerinin uygulanması gerektiği konusunda fikir birliği bulunmaktadır. (**Arkan**, s. 294; **Karahan**, s. 200).

Ticaret Kanununun 56 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan haksız rekabete ilişkin kurallar, ekonomik rekabetin önemli bir bölümünü teşkil eden fikrî ve sınaî hakların korunmasına da hizmet etmektedir.

Haksız rekabetin ortaya çıkabilmesi için, objektif iyiniyet kurallarına aykırı hareket ile ekonomik rekabetin kötüye kullanılması ve bunun sonucunda zarar veya zarar tehlikesinin ortaya çıkması gerekmektedir²⁸. Kusur ise haksız rekabetin ortaya çıkması için gerekli bir şart olmayıp, sadece haksız rekabete dayanan tazminat davalarının açılabilmesi için aranmaktadır. Bunun dışında kalan haksız rekabet davalarının açılabilmesi için kusur şart değildir²⁹.

Haksız rekabetin tanımı, Ticaret Kanununun 56'ncı maddesinde yapılmış; 57'nci maddede ise haksız rekabet olarak kabul edilen haller sayılmıştır. Bilhassa Ticaret Kanununun 57'nci maddesinin beşinci fıkrasında, başkasının ticarî faaliyetleriyle iltibaslar meydana getirmeye çalışmak, özellikle de isim, unvan, markanın haksız olarak kullanılması düzenlenmiştir. Dolayısıyla ticarî faaliyetler esnasında kullanılan tanıtma vasıtalarının haksız olarak başkaları tarafından kullanılması haksız rekabet olarak kabul edilmiştir.

Tescilli ticaret unvanı hem TK 54'e göre özel olarak hem de TK m. 56 vd. hükümlerine göre korunurken; usulüne uygun olarak ilgili sicile tescil edilmemiş bulunan unvan, isim, tanıtma vasıtaları sadece haksız rekabet hükümlerine göre korunur. Siciline tescil edilmemiş bulunan ticaret unvanı, işletme adı, marka gibi hakları, özel hükümlere göre koruma imkânı kural olarak bulunmamaktadır. Zira bu düzenlemelerin yer aldığı hükümlerde özel korumanın talep edilebilmesi için hakkın tescil edilmiş olması aranmaktadır (TTK m. 54, 556 sayılı KHK m. 6).

Ticaret unvanının haksız rekabet hükümlerine göre korunmasını temin eden TTK m. 58 vd.'da yer alan düzenlemeye göre, haksız rekabet neticesinde zarar gören veya zarar görme tehlikesine maruz kalan kimse, fiilin haksız olup olmadığını tespitini, haksız rekabet sonucunda oluşan maddi durumun ortadan kaldırılmasını veya yapılan yanlış beyanların düzeltilmesini talep edebilir. Bunun yanı sıra, haksız rekabeti gerçekleştiren kişinin kusurunun olması halinde maddi ve manevi tazminat da istenebilir.

Haksız rekabet nedeniyle açılan davayı kazanan kimse, masrafı haksız çıkan taraftan alınmak üzere, mahkeme kararının kesinleşmesinden sonra ilan edilmesini talep edebilir. Mahkemenin bu talebi yerinde görmesi halinde, somut olayın özelliklerine uygun şekilde ilanına karar verebilir (TTK m. 61).

---

²⁸ **Karahan**, s. 202; **Arkan**, s. 297; **Ayhan**, Rıza, Haksız Rekabet Münasebetiyle Elde Edilen Menfaatlerin İadesi, Konya 1990, s. 7, (iade).

²⁹ **Karahan**, s. 202; **Arkan**, s. 211; **Ayhan**, (iade), s. 7.

Haksız rekabet nedeniyle açılacak davalarla ilgili, Ticaret Kanununda zamanaşımı süreleri belirlenmiştir. Bu davalar, davaya hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren bir yıl ve herhalde bu hakların doğumundan itibaren üç yıl sonra zamanaşımına uğrar. Ancak haksız rekabete konu olan fiil, aynı zamanda daha uzun bir zamanaşımı süresine tabi cezayı gerektiriyorsa, bu süre hukuk davaları hakkında da uygulanır. Dolayısıyla haksız rekabete konu olan fiil, ayrı bir suçun konusunu oluşturuyorsa, bu suç için kanunlarda öngörülen daha uzun zamanaşımı süresi hukuk davaları için de uygulanır³⁰.

C. Ticaret Unvanının TTK Tasarısında Öngörülen Koruması

Türk Ticaret Kanunu Tasarısında ticaret unvanı, 39 – 52. maddeler arasında toplam 14 madde ile düzenlenmiştir. Ana hatları itibariyle mevcut Ticaret Kanununa paralel hükümler içeren Tasarı, bazı noktalarda esaslı değişiklikler içermektedir.

Tasarıda ticaret unvanının seçilmesi, tescil edilmesi ve kullanılması zorunluluğu, unvanın seçilmesinde uyulacak kurallar mevcut Kanundaki sisteme uygun şekilde korunmuş; gerçek kişi ve tüzel kişi tacirlerin unvanları belirlemeleri esnasında dikkat etmeleri gereken hususlar da muhafaza edilmiştir.

Tasarıda getirilen en önemli değişiklik, 45'inci maddedeki ortak hükümde yer almaktadır. Yürürlükteki Ticaret Kanununda 43 ve 47'nci maddelerde bulunan ve ticaret unvanı üzerinde sahibinin münhasır kullanma yetkisinin sınırlarını belirleyen sistem, Tasarıda değiştirilmiştir. Yukarıda da ifade edildiği gibi³¹, gerçek kişi tacirin ticaret unvanı üzerindeki tekel hakkı, unvanın tescil edildiği sicil çevresi içindedir (TTK md. 43/II). Başka bir deyişle, gerçek kişi tacir tescilli ticaret unvanını özel hükümlere göre sadece sicil çevresi içinde koruyabilir. Buna karşılık tüzel kişi tacirlerin unvanları üzerindeki tekel hakkının uygulama alanı tüm Türkiye'dir. Ancak tüzel kişi tacirlerin unvanında gerçek kişinin ad veya soyadı yer alırsa koruma yine sicil çevresi ile sınırlı kalmaktadır (TTK md. 47/II; 43)³².

Yürürlükteki Ticaret Kanununa göre, ticaret unvanı üzerindeki tekel hakkının coğrafi alan ile sınırlanması, söz konusu sınırlar dışında korumanın kalkacağı anlamına gelmemektedir. Özellikle gerçek kişinin ad ve soyadını

³⁰ “Ceza yasalarına göre, daha uzun bir zamanaşımı süresine tabi olan cezayı müstelzim bir fiilin işlenmesi halinde, bu süre hukuk davaları hakkında da geçerli olur.”. Yargıtay 11. HD.’nin 17.02.1984 tarih, 594 E., 825 sayılı kararı. (Eriş, s. 1127)

³¹ Bkz. yukarıda II, A.

³² Arkan, s. 255.

içeren ticaret unvanları, sicil çevresi içinde özel hükümler, sicil çevresi dışında haksız rekabet hükümleri çerçevesinde korunmaktadır. Ancak suni şekilde yapılan bu ayırım, iletişim ve teknolojinin geliştiği günümüzde yetersiz kalmaktadır.

Tasarının 45. maddesinde “*Bir ticaret unvanına Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapılmalıdır.*” hükmü yer almaktadır. Getirilmek istenen bu hükümden de anlaşıldığı gibi, mevcut Kanundaki gerçek kişinin ismini taşıyan unvanların farklı şekilde korunması uygulamasından vazgeçilmiş ve bütün unvanlar, koruma alanı bakımından benzer şekilde bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. Böylece unvanın gerçek veya tüzel kişiye ait olup olmadığına bakılmaksızın tüm Türkiye’de özel hükümlere göre bir koruma sağlanmış olacaktır. Başka bir ifade ile unvanda gerçek kişinin ad ve soyadı olsa dahi, tacirin tekel hakkının sınırları tüm Türkiye olacaktır. Mevcut Kanundaki sunî ayırımın terk edilmesi yerinde olmuştur.

Tasarıda yer alan ve ticaret unvanı üzerindeki tekel hakkını yeknesaklaştıran bu düzenleme uygun olmakla birlikte, teknolojik bir takım imkânlarla desteklenmediği takdirde istenilen sonuçların ortaya çıkmayacağı kanaatindeyiz. Özellikle sicil kayıtlarının ortak bir veri tabanı ile kontrol edilmesi imkânı sağlanamazsa, farklı sicil çevrelerinde aynı unvanların farklı kişiler adına tescil edilmesine devam edilecektir. Günümüzdeki en önemli sorunlardan birini oluşturan ve uzun yıllardır, diğerinden habersiz ve iyiniyetli şekilde aynı unvanı kullanıp bölgesel olarak tanıtan kişilerin, sonrasında birbirleriyle davalı olmaları halinde ortaya ciddi bir sorun çıkmaktadır³³.

Ülkemizde 1995 yılında uygulamaya giren ve Avrupa normlarına uygun şekilde geliştirilen sınaî haklar mevzuatı sonucunda kurulan Türk Patent Enstitüsü ortak sicil sistemlerine sahiptir. Enstitü bünyesinde yer alan sicillerin tek merkezde olması sayesinde en azından ülkemiz sınırları içinde aynı markanın iki farklı kişi tarafından aynı mal ve hizmetler için tescil edilmesi engellenmiş olmaktadır. Bu sayede, yıllar sonra ortaya çıkabilecek hukukî uyuşmazlıklar baştan görülmekte ve yargı kararı ile çözüme kavuşturulabilmektedir.

Ticaret sicillerinin ortak kullanımına ilişkin olarak bahsettiğimiz eksiklik Tasarının 24’üncü maddesinin ikinci fıkrası ile giderilmek istenmiştir.

---

³³ Günümüzde gelişen teknolojik imkânlar sayesinde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesinde ticaret unvanı sorgulama imkânı bulunmaktadır. Ancak bu durum, sadece yeni unvan seçecek olan kişilere bilgi vermek amacıyla getirilmiş olup, tescil işleminden önce sicil müdürünün böyle bir inceleme yapma zorunluluğu bulunmamaktadır.

Söz konusu hükme göre, “Ticaret sicilinde tescil ve ilana tabi kayıtların düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulabilen bilgi bankası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde kurulur.”. Bu düzenlemenin hayata geçirilmesiyle birlikte Türkiye’nin her yerinde yapılan tescillere, tüm ilgililer tarafından ulaşılabileceği mümkün hale gelebilecektir.

Bu sayede Türk Patent Enstitüsü’nün sahip olduğu sistemin benzeri ticaret sicilleri için de kurulmuş olacaktır. Ancak sistemin çok geniş bir coğrafi alan içinde yer alması ve kayıtların çok fazla olması nedeniyle, ilk başta bütün sorunları ortadan kaldırmayacağı açıktır. Bu durum madde gerekçesinde de³⁴, söz konusu bilgi bankasına hukukî birtakım sonuçlar bağlanmadığı belirtilerek ortaya konulmuştur. Bilgi bankasının aynı veya benzer tescilleri engellemeyeceği, sicil müdürünün tescil işlemleri esnasında diğer kayıtları inceleme zorunluluğunun bulunmamasıyla daha da belirgin hale gelmektedir.

Ticaret siciline yapılmak istenen tescillerle ilgili sicil memurunun görevlerini düzenleyen Tasarının 32’nci maddesinde, kurulacak “bilgi bankası”nda araştırma yapma ve aynı veya benzer unvanların ikinci tescilini reddetme zorunluluğunu getirmemiştir. Bu durumda, bilgi bankası sadece ilgililerin rahatça inceleme ve denetleme yapmalarını sağlayacak; ancak Türk Patent Enstitüsü’nün getirdiği, meselâ başvurunun mutlak veya nisbi ret nedenlerinden dolayı reddetme imkânını sağlamayacaktır. Kaldı ki bu imkân

³⁴ Tasarının 24/II hükmünün gerekçesi şu şekildedir: “İkinci fıkrada yer alan hükümle, Türkiye çapında sicil kayıtlarına elektronik ortamda ulaşılabilmenin sağlanması amacıyla, söz konusu kayıtların düzenli bir tarzda depolandığı bir bilgi bankasının kurulması öngörülmüştür. Bu bilgi bankası Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde bulunacaktır. Bu bankanın FSEK anlamında bir veri tabanı oluşturup oluşturmadığı öğretisi faaliyetini gerektirir. Bilgilere elektronik ortamda ulaşılabilmesi ile sadece bilgi toplumunun gereklerinden biri yerine getirilmiş olmayacak, aynı zamanda geniş aleniyetle gerçek anlamda şeffaflık gerçekleştirilerek kayıtlardaki yolsuzlukların, aykırılıkların ve düzensizliklerin de önüne geçilebilecektir.

Bilgi bankasındaki kayıtlar üçüncü kişilere ileri sürülmek gibi hukukî bir gücü ve etkiyi haiz değildir. Ancak bu kayıtlar, kaydın yolsuz olduğuna veya kayıt bulunması gerekirken kayda yer verilmemiş olduğuna inananları, esas sicil kayıtlarında gerekli düzeltmeleri yapmak amacıyla hukukî yollara başvurmak için harekete geçirecektir. Bilgi bankasına giriş serbest olacağı için, herkes kayıtları denetleyebilecektir. Sistemin yerleşmesi ve işleyiş kurallarının tam olarak ortaya çıkması halinde bir kanun değişikliğiyle bilgi bankasına hukukî işlevler de tanınabilir.”, sh. 414.

mevcut sistemde de bulunmaktadır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı³⁵ ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne³⁶ ait internet sitelerinde, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinin elektronik ortamdaki sayılarının yanı sıra, unvan arama motoru da bulunmaktadır. Bu imkânlar, ticaret unvanı almak isteyen kişilerin önceden araştırma yapmasını sağlamaktadır. Ancak bu durum, açıklamaya çalıştığımız bir takım hukukî sorunların ortaya çıkmasının baştan engellenmesi amacıyla hizmet etmemektedir.

Anılan gerekçelerle, sicil müdürünün görevleri arasına, yapılmak istenen ticaret unvanı tescilinden önce, söz konusu unvanın aynısının veya benzerinin daha önce tescil edilip edilmediğini de kontrol etme hususunu da eklemekte fayda bulunmaktadır. Bu sayede günümüzün teknolojik imkânlarını kullanarak en azından yurt içinde aynı veya benzer unvanların tescilli kullanımının engellenmesi mümkün olabilecektir. Ayrıca bu yükümlülük sicil memurluklarına çok büyük bir iş yükü getirmeyecek, kurulacak bilgi ağı sistemi sayesinde, tescil talebindeki unvan ortak bilgi bankasında taratılacak, aynının veya benzerinin bulunması halinde talep reddedilecektir. Reddin haksız olduğunu düşünen ilgili de, sicil memurunun kararını itiraz yoluyla ilgili Mahkemeye taşıyacak ve böylece sorun en başta çözülmüş olacaktır.

Tasarıda yer alan diğer önemli bir değişiklik ise tescilli ticaret unvanı tecavüze uğrayan kişiye tanınan imkânlardır³⁷. Tasarının 52'nci maddesinde yer alan bu düzenlemeye göre, ticaret unvanı ticaret hayatında geçerli olan dürüst uygulamalara aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılan kişi, bunun tespitini, önlenmesini, haksız olarak kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini, tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını talep edebilecektir. Mevcut düzenlemede de yer alan bu imkânların yanı sıra, gereğinde araçlar ile ilgili malların imhasının istenebileceği de hükme eklenmiştir. Bundan başka zarar ortaya çıkmışsa, kusurun varlığı halinde hem maddi hem de manevi tazminat talep edilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca tazminat olarak mahkemenin, mütecevizin elde etmesi mümkün görülen menfaatin karşılığına hükmedebileceği düzenlenmiştir.

---

³⁵ <http://www.sanayi.gov.tr/Sirket/UnvanSorgulama.aspx>

³⁶ http://www.ticaretsicilgazetesi.gov.tr/sorgu_acik.php

³⁷ Ticaret Kanununun 54. maddesinde sayılan bu korumanın yeterli olmadığı ve özellikle markaların korunmasına ilişkin hükümlere paralel şekilde korumanın genişletilmesi gerektiği belirtilmiştir. (**Okutan**, s. 20; **Arkan**, 255). Bu eleştiriler bağlamında, Tasarının 52. maddesine bakıldığında korumanın genişletildiği ve diğer sınaî haklara sağlanan imkânların düzenlemede yer aldığı görülmektedir.

Tasarıda yer alan bu düzenleme, Ticaret Kanununun mevcut halinde yer alan imkânları genişletmiş ve özellikle tescilli markaların korunmasına ilişkin hükümlere paralel bir düzenleme yapılmıştır. Bu sayede tescilli unvanı tecavüze uğrayan kimsenin, daha geniş bir çerçevede koruma imkânlarına kavuşacağını söylemek gerekir³⁸.

D. Ticaret Unvanının Uluslararası Sözleşmelere Dayalı Olarak Korunması

Paris sözleşmesi³⁹ ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) kuruluş anlaşmasına ek TRIPS anlaşması⁴⁰, ticaret unvanlarının uluslararası korunmasına ilişkin hükümler içermektedir. TRIPS anlaşması m. 2 hükmüne göre DTÖ üyeleri, Paris sözleşmesinin 1967 Stockholm metninin 1-12 ve 19. maddelerine riayet edeceklerdir. Paris sözleşmesinin 1967 Stockholm metninin anılan maddeleri arasında tescilli ticaret unvanının uluslararası korunmasını düzenleyen 8. maddesi de bulunmaktadır. Bu düzenlemeye göre “*Ticaret unvanı, bir fabrika veya ticaret markasının bir kısmını teşkil etsin veya etmesin, bütün birlik ülkelerinde tevdi veya tescil mecburiyeti olmaksızın himaye edilecektir*”. Yani Paris sözleşmesini kabul eden ülkelerden herhangi birinde usulüne uygun olarak tescil edilmiş ticaret unvanı, diğer birlik üyesi ülkelerde tescil edilmiş olmasalar da korunacaklardır. Böylece ticaret unvanlarına, başkaca şart aranmaksızın uluslararası bir koruma sağlanmıştır. Oysa anılan sözleşmede, markalar açısından benzer koruma sadece tanınmış markalar için öngörülmüştür. Ancak ticaret unvanı ile ilgili bu düzenleme uygulamada çok fazla kullanılmamıştır. Bunun sebebi ise herhangi bir ülkede faaliyet gösteren tacirin diğer bir ülkede tanınması veya bilinmesi durumunun çok sık ortaya çıkmamasıdır. Zira birçok halde, tüketiciler aldıkları ürün ya da hizmetlerin markasıyla ilgilenirken bunları

³⁸ Tasarının 52. maddesinde, mevcut Kanunun 54. maddesinde yer alan “haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse” ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden, tescilli unvanının yine bir ticaret unvanı olarak kullanılması halinde korumanın uygulanacağını anlamamak gerekir. Diğer tür kullanımlar, özellikle de işletme adı olarak kullanılma halinde de tecavüz gerçekleşmiş olur. (Aksi görüş için bkz. **Okutan**, s. 20).

³⁹ 20.03.1883 tarihinde imzalanan ve daha sonra farklı tarihlerde yeni metinler eklenen Paris Sözleşmesi ülkemiz açısından da bağlayıcıdır. Türkiye bu sözleşmeyi Lozan sulh anlaşmasıyla kabul etmiş ve eklenen metinlere de katılmıştır. Ancak 1967 Stockholm metnini, 1-12. maddelerine çekince koyarak kabul etmiş; bu çekincesini 1994 yılında kaldırmıştır. Bugün itibariyle Sözleşmenin Stockholm metni Türkiye açısından da geçerlidir.

⁴⁰ Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş anlaşmasına Ek (1C) olarak kabul edilen TRIPS anlaşmasını Türkiye 26.03.1995 tarihinde kabul etmiştir.

üreten veya sunan işletmenin sahibi ve onun kullandığı ticaret unvanı çok fazla ilgilerini çekmemektedir.

2004 yılında ATAD tarafından verilen bir karar⁴¹, özellikle Avrupa Birliği içerisinde konunun tekrar gündeme gelmesine yol açmıştır. Finlandiya Yüksek Mahkemesi tarafından hukukî bir uyumsuzluğun çözümüne katkıda bulunması için ATAD'a yöneltilen bir soruya karşılık verilen bu ön karar, özetle; eski tarihli bir ticaret unvanının, daha sonraki tarihli bir marka karşısında korunup korunamayacağına ilişkindir. Amerikalı bira üreticisi Anheuser-Busch tarafından Çek bira üreticisi Budvar aleyhine Finlandiya mahkemelerinde açılan davanın temelinde Amerikalı üreticinin, Çek üreticinin Finlandiya'daki faaliyetlerini, Finlandiya'da 1982 ve 1992 yılları arasında tescil ettirmiş olduğu markalara dayalı olarak engelleme amacı yatmaktadır. Çek üretici ise, Çek Cumhuriyetinde 01.01.1967 tarihinde Çekçe, İngilizce ve Fransızca olarak tescil ettirmiş olduğu ticaret unvanına dayalı olarak, korumada öncelik hakkının kendisinde olduğunu ileri sürerek buna karşı çıkmaktadır. ATAD öncelikle eski tarihli ticaret unvanı sahibine karşı, daha sonraki tarihli marka sahibinin hiçbir hak ileri süremeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca bu ticaret unvanının ilgili ülkede (Finlandiya) değil de TRIPS anlaşması kapsamında yer alan bir başka ülkede (Çek Cumhuriyeti) tescilli olmasının da aynı sonucu doğuracağını ifade etmiştir. Ancak bu hususlar değerlendirilirken ticaret unvanının korunmasına ilişkin olarak ilgili ülkenin ulusal mevzuatında her hangi bir kullanım şartı veya tanınmışlık koşulu aranıp aranmadığına da bakılması gerektiğine işaret etmiştir⁴².

E. Ticaret Unvanının Diğer Düzenlemelerde Korunması

1. Medeni Kanun Kapsamında Koruma

Ticaret unvanı, Ticaret Kanununun dışında çeşitli hukukî düzenlemeler sayesinde korunabilir. Bunların başında Medeni Kanun gelmektedir. Buna göre, ticaret unvanında gerçek kişinin ismi yer alıyorsa, Medeni Kanundaki ismin korunmasına ilişkin hükümlere de dayanılabilir⁴³. Tacirin ismi üzerindeki mutlak hakkı, unvanı üzerinde de devam edecektir. Bu nedenle ismin korunmasına ilişkin hükümler ticaret unvanının korunmasında kullanılabilir.

---

⁴¹ EuGH, Rs. C-245/02, GRUR Int. 2005, s. 231 – 239, Anheuser-Busch.

⁴² Bu karar ile ilgili ayrıntılı değerlendirme için bkz. **Heim**, Sebastian, Der Schutz von Handelsnamen unter dem TRIPS – Übereinkommen, Zugleich eine Anmerkung zur Entscheidung *Anheuser-Busch*, GRUR Int. 2005, s. 545vd.

⁴³ **Karahan**, s. 153.

Kişilik hakkının kapsamına dâhil olan isim üzerindeki hak, Medeni Kanun tarafından özel olarak korunmuş; kişilik haklarına karşı gerçekleştirilen tecavüzler nedeniyle ortaya çıkacak koruma, Medeni Kanunun 23, 24 ve 25'inci maddelerinde düzenlenmiştir. İsim hakkının kişilik hakkına dâhil olması nedeniyle kişiliğin korunmasına ilişkin bu hükümlerden yararlanabilir⁴⁴. Ancak ismin taşıdığı önem ve üçüncü kişilerin saldırısına daha kolay uğrayabilme özelliği nedeniyle, Medeni Kanununun 26 ve 27'nci maddelerinde de isim hakkının korunmasına ilişkin özel hükümlere yer verilmiş; ismi haksız olarak kullanılan kişi buna son verilmesini isteyebileceği gibi kusurun ve diğer özel şartların varlığı halinde maddi ve manevi tazminat talep edebileceği hükme bağlanmıştır.

2. Markaların Korunması Hakkındaki 556 sayılı KHK Uyarınca Koruma

Medeni Kanunda yer alan bu düzenlemenin yanı sıra, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkındaki KHK'da da, ticaret unvanının korunmasına ilişkin özel hükümler bulunmaktadır. 556 sayılı KHK'nın nisbî tescil engellerini düzenleyen 8'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, tescilsiz bir markanın veya işaretin başkası adına tesciline hak sahibinin itiraz edebileceği hükme bağlanmıştır. Hak sahibinin itiraz edebilmesi için, markanın tescili için yapılan başvuru tarihinden veya markanın tescili için yapılan başvuruda belirtilen rüçhan tarihinden önce, bu işaret için hak elde edilmiş olması ve bu hakkın sahibine, daha sonraki bir markanın kullanımını yasaklama imkânını sağlaması gerekir⁴⁵. Böylece KHK, tescilsiz bir marka veya işareti ilk kez kullanan kimseye haksız rekabet hükümlerine göre elde ettiği hakka üstünlük tanımış ve hak sahibine buna dayanarak marka veya işaretin aynının veya benzerinin başkası adına tesciline itiraz etme imkânı vermiştir. Bu hükmün uygulanabilmesi için hak sahibi olduğunu iddia eden kimsenin, tescil başvurusu veya rüçhan hakkından önce söz konusu işaret üzerinde tescilsiz kullanımdan doğan ve hukuken korunmaya değer bir hakkının olduğunu ispat etmesi lazımdır. Ancak hak sahibinin, söz konusu işarete 556 sayılı KHK m. 7/II anlamında ayırt edici nitelik kazandırmış olmasını aramamak gerekir⁴⁶. Bir işarete ayırt edici nitelik

⁴⁴ **Akipek**, Jale/**Akıntürk**, Turgut, Türk Medeni Hukuku, C. I, V. Bası, İstanbul 2004, s. 453 vd.

⁴⁵ **Arkan**, Sabih, Marka Hukuku, C.I, Ankara 1997, s. 109, (marka); **Tekinalp**, Ünal, Fikrî Mülkiyet Hukuku, III. Bası, İstanbul 2004, s. 392, (fikrî).

⁴⁶ Öğretide bu konuda fikir birliği olmasına karşın Yargıtay HGK, 27.02.2002 tarihinde verdiği bir kararında, tescilsiz kullanılan işaretin başkası adına marka olarak tescil edilmesine itiraz edebilmek için, söz konusu işarete ayırt edici nitelik kazandırmış olmak gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için

kazandırmak, ilgili çevrede o işaretin kullanıldığı mal ve hizmetle arasındaki bağlantının herkes tarafından bilinmesidir. Dolayısıyla ağır bir şart olan bu hususun sağlanması zordur. Bu nedenle KHK m. 8/III hükmünün uygulanabilmesi için bu ayırt ediciliği aramamak yerinde olur.

556 sayılı KHK'nın 8/III hükmünde yer alan, “*ticaret sırasında kullanılan bir başka işaret*” ifadesinden ne anlaşılması gerektiği açık değildir. Bu ifadenin, usulüne uygun olarak tescil edilmediği için özel hükümlere göre değil de sadece haksız rekabet hükümlerine göre korunan her türlü işaret, isim ve kelime olarak anlaşılması gerekir⁴⁷.

Bir işaretin usulüne uygun olarak tescil edilmesi ve özel hükümlere göre korunması halinde ise, 556 sayılı KHK'nın 8/V hükmünün uygulanması gereklidir⁴⁸. Marka başvurusu için nispi tescil engellerini düzenleyen söz konusu hükme göre, tescil için başvurusu yapılmış markanın başkasına ait herhangi bir sınaî mülkiyet hakkını kapsamaması halinde, itiraz üzerine başvuru reddedilir. Bu bağlamda sınaî mülkiyet hakkının kapsamına, ticaret siciline tescil edilmiş ticaret unvanı, işletme adı, vb. haklar dâhil olur⁴⁹.

V. TANITMA VASITALARIYLA İLİŞKİSİ

Ticaret unvanı, taciri diğer tacirlerden ayırt etmeye yarayan bir isimdir. Aynı şekilde mal ve hizmetleri diğerlerinden ayıran marka, işletmeyi diğerlerinden ayıran işletme adı ile unvan arasında sıkı bir bağlantı bulunmakta; çoğu kez ticaret unvanının aynıının veya benzerinin diğer tanıtma vasıtaları şeklinde kullanıldığı görülmektedir.

A. Ticaret Unvanı Marka İlişkisi

Ticaret unvanı gibi marka da bir tanıtma vasıtasıdır. Ancak ticaret unvanı, taciri tanıtmaya ve diğer tacirlerden ayırt etmeye yararken, marka, bir teşebbüsün mal ve hizmetlerini diğer teşebbüslerin mal ve hizmetlerinden ayırt

---

bkz. **Arkan**, Sabih, 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK'nın 8/III. Maddesi İle İlgili Bir İnceleme”, BATİDER, Aralık 2002, C. XXI, S. 4, s. 101vd., (inceleme).

⁴⁷ Aynı görüşe sahip olan **Arkan**, Marka Hukuku kitabında şu ifadelere yer vermektedir: “Kanımızca, KHK m. 8/III'deki “*ticaret sırasında kullanılan bir başka işaret*” ibaresi haksız rekabet hükümleri dışında özel olarak korunamayan bütün işaretleri kapsmalıdır. Eğer bir işaret, sözcük, özel hükümlerle korunuyorsa, bunun, bir başkası tarafından marka olarak tescil ettirilmek istenmesi halinde itiraz, KHK 8/III'e göre değil 8/V'e göre yapılır”. (marka, s. 109, dpn. 172).

⁴⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda D, 1.

⁴⁹ **Arkan**, marka, s. 110; **Tekinalp**, fikrî, 395.

etmeye yarar⁵⁰. Ticaret unvanının tescil edilmesi zorunlu iken marka kullanmak ve tescil ettirmek ise isteğe bağlıdır. Ancak markayı kullanmak ve tescil ettirmek isteğe bağlı ise de, ticaret sırasında ürettiği malları veya sunduğu hizmetleri daha iyi koruyabilmek için müteşebbisin kullandığı işareti marka olarak tescil ettirmesi, kural olarak marka sahibinin marka hukukundan doğan özel korumadan yararlanabilmesi için gereklidir. Usulüne uygun olarak tescil edilerek koruma altına alınmamış markanın sahibi de tescil edilmemiş ticaret unvanının sahibi gibi haklarını ancak haksız rekabet hükümleri çerçevesinde koruyabilir. Bu durumda tescilli ticaret unvanının korunması için TTK m. 41 vd.'nda düzenlenen özel koruma hükümleri ve tescilli markalar için 556 sayılı Markaların korunmasına ilişkin KHK da yer alan özel hükümler ve hem ticaret unvanı hem de marka için genel mahiyetteki haksız rekabete ilişkin düzenlemeler uygulama alanı bulacaktır.

Ticaret unvanının tacir adına veya onun izniyle bir başkası adına marka olarak tescili ve kullanılması mümkündür. Bu durumda tescilli ticaret unvanının sahibi olan tacir ile ticaret unvanını aynen veya benzer⁵¹ şekilde, tacire ait işletmenin faaliyet alanına giren mal veya hizmetlerde kullanmak üzere marka olarak tescil ettirmek isteyen veya tescilsiz olarak kullanan kişinin hakları çatışabilir. Bu halde tescilli ticaret unvanının sahibi, kullanma ve tekel hakkına dayalı olarak, tescil talebine karşı itiraz edebilir veya tescilsiz kullanımın önlenmesini mahkemeden talep edebilir (556 sayılı KHK m. 8/V).

Gerek ticaret unvanının tescilinde gerekse markanın tescilinde hak sahipliği, tescil başvurusunun tarihine göre belirlenir. Öncelik sıralamasının ticaret unvanı ve marka arasında da geçerli olması gerekir. Yani önceki tarihli ticaret unvanı sahibinin sonraki tarihli marka başvurusuna veya marka sahibine karşı korunması gerekir. Bu husus ticaret unvanının korunmasını düzenleyen TTK m. 54 hükmünde açıkça ifade edilmiş olmamasına rağmen; 556 sayılı KHK m. 8/V hükmünde "*Tescil için başvurusu yapılmış markanın...her hangi bir sınaî mülkiyet hakkını kapsamaması halinde...itiraz üzerine tescil başvurusu reddedilir.*" şeklinde ifade edilmiştir. Ticaret unvanının ise burada ifade edilen sınaî mülkiyet haklarından olduğu açıktır⁵². Bunun tam tersi durumda da bu kez marka sahibinin ilgili düzenlemelere dayalı olarak korunması gerekir.

⁵⁰ Arslan, Kaya, Marka Hukuku, İstanbul 2006, s. 32 vd.

⁵¹ Kullanılan işaretin aynı veya ayırt edilemeyecek kadar benzer olması gerekli olmayıp sadece benzer olmaları da ticaret unvanına tecavüz oluşturabilir. Aynı yönde Arkan, Karar incelemesi, s. 105.

⁵² Bu husus 556 sayılı KHK genel gerekçesi m. 8'de açıkça ifade edilmiştir. Aynı yönde Arkan, s. 270; Tekinalp, s. 3; Yasaman, Hamdi, Marka Hukuku, C. I, İstanbul 2004, s. 420.

Bu noktada akla gelebilecek sorunlardan biri, farklı sicil çevrelerinde usulüne uygun olarak tescil edilmiş ticaret unvanı sahiplerinin, daha sonra unvanlarını marka olarak almak istemeleri halinde karşımıza çıkar. Özellikle gerçek kişi tacire ait ticaret unvanlarının sadece tescilli oldukları sicil çevresi itibariyle ticaret unvanına ilişkin özel korumadan yararlanacağı düşünüldüğünde, ticaret unvanını tescil ettirmiş hak sahiplerinden hangisi korunacaktır? Her iki hak sahibi aynı şekilde marka tescil talebinde de bulunabilirler mi? Ya da bunlardan biri marka tescil başvurusunda bulunursa diğeri itiraz edebilir mi? Yoksa sadece önce başvuruda bulunan mı korunmalıdır? Bu halde, marka tescil başvurusunda önce davranan kişi başkaca tescil engeli söz konusu olmadıkça marka hukukuna ilişkin korumadan öncelikle yararlanacaktır. Ancak markadan doğan hak, diğer ticaret unvanı sahibinin, unvandan doğan kullanım haklarını engellemek amacıyla kullanılamaz. Zira tescilli ticaret unvanı sahibi tacir, unvanını sicil çevresi içerisinde önceden olduğu gibi kullanmaya devam edebilecektir. Aksi halde bu davranış MK m. 2 hükmü gereğince hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilir.

Türkiye’de tescilli tüzel kişi ticaret unvanları açısından ise ülkesel koruma söz konusu olduğu için, önceki tarihli ticaret unvanı sahibinin, sonraki marka başvurusu sahibine karşı dava açma hakkı saklıdır. Ancak bu hakkını kullanma hususunda isteksiz davranan ve üzerinden çok uzun bir süre geçtikten sonra dava açma girişiminde bulunan önceki hak sahibinin bu davranışı, bazı hallerde hakkın kötüye kullanılması olarak ortaya çıkabilir⁵³.

Paris Sözleşmesine üye yabancı bir ülkede usulüne uygun olarak tescil edilmiş ticaret unvanının Türkiye’de başkaları tarafından marka olarak alınması veya tescilsiz olarak fakat markasal kullanımı yabancı ticaret unvanı sahibine bir engelleme hakkı sağlar mı? Paris Sözleşmesi m. 8 ve TRIPS m. 2 birlikte ele alındığında bu soruya olumlu yanıt vermek gerekir. Ancak ticaret unvanının herhangi bir birlik üyesi ülkede tescil edilmiş olması, korumadan yararlanmak için yeterli görülmemelidir. Her ne kadar anılan uluslararası düzenlemelerde açık bir hüküm yoksa da, bu tür bir ticaret unvanının Türkiye’de korunabilmesi için Türkiye’de kullanılmasını veya toplumda belli oranda tanınıyor olması şartını aramak yerinde olacaktır. Değerlendirme yapılırken, korumadan yararlanılmak istenen ülkede kullanılmış olma veya tanınıyor olma koşuluna ilişkin bu ülke mevzuatının da göz önüne alınması gerektiği hususu ATAD’ın yukarıda zikredilen kararının⁵⁴ sonuç bölümünde açıkça ifade edilmiştir. Bu karar her ne kadar Türkiye açısından bağlayıcı değilse de yol gösterici olması

---

⁵³ Hakkın kötüye kullanılması yasağı konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. aşağıda E. başlığı altında anlatılanlar.

⁵⁴ Bkz. yukarıda C. 4 başlığı altında açıklanan EuGH, Rs. C-245/02, GRUR Int. 2005, s. 231 – 239, *Anheuser-Busch* kararı.

bakımından önemlidir. Ayrıca, esasen Paris Sözleşmesi anlamında tanınmış markalar için getirilmiş tanınmışlık kriterinin veya kullanılma ölçütünün aranması gerektiği hususu Yargıtay kararlarına yansımış bulunmaktadır⁵⁵.

B. Ticaret Unvanı Ticaret Unvanı İlişkisi

Ticaret siciline usulüne uygun şekilde tescil edilmiş olan ticaret unvanının aynının veya benzerinin, hak sahibinden izin alınmadan kullanılması veya başkası adına tescil edilmek istenmesi ticaret unvanına tecavüz oluşturur. Bu şekildeki bir fiil nedeniyle, hakkı zarar gören veya zarar tehlikesine maruz kalan kişi, bu kullanımın durdurulmasını, tescilin yapılmamasını veya tescil edilmiş olan unvanının terkinini ya da ayırıcı ek almasını talep edebilir⁵⁶.

Fikrî ve sınaî haklar bakımından üstün hak sahibi olmak, tarih bakımından eskiye dayanan kullanım veya tescilin olmasına bağlıdır. Bir unvan, isim, işaret üzerinde, ilk kez tescili yaptıran kişi kural olarak hak sahibidir. Ancak bir işareti ilk kez kendi adına tescil ettiren kimsenin hakkı, bu işareti daha önceden tescilsiz kullanan kişinin kullanımdan doğan hakkı ile çatışabilir. Bu durumda kural olarak tescilli unvan sahibinin hakkının korunması gerekir. Bu korumanın sınırlarını MK m. 2'deki iyiniyet kuralları çizecektir.

İyiniyetle bir ismi kendi adına ticaret unvanı olarak seçmiş ve tescil ettirmiş olan kişinin hakkı ile aynı veya benzer unvanı tescilden daha önce kullanan kimsenin hakkı karşı karşıya geldiğinde sorun nasıl çözümlenmelidir?

Öncelikle unvanı tescilsiz kullanan kimsenin, kullanım neticesinde söz konusu isme piyasada belli bir düzeyde tanınırlık sağlamış olmasını aramak

⁵⁵ Yargıtay 11. HD. 28.05.2002 tarih ve 2002/2411 E., 2002/5314 sayılı kararında, Türkiye'de bir süredir fiilen kullanılan ve yurt dışında usulüne uygun olarak tescil edilmiş ticaret unvanının Türkiye'de başkası adına marka olarak tesciline yapılan itirazı, Paris Sözleşmesi m. 8 anlamında uygun görerek markanın terkinine yönelik yerel mahkeme kararını onamıştır. (Corpus). Aynı şekilde Paris sözleşmesine üye ülkelerden birinde tescilli olan ve daha önce Türkiye'de eylemli olarak kullanılan ticaret unvanının bir başkası tarafından marka olarak tescili aleyhine açılan davayı ilk derece mahkemesi kabul etmiş ve bu karar Yargıtay tarafından onanmıştır (Yargıtay 11. HD. E. 2005/605, K. 2006/3054, yayınlanmamıştır).

⁵⁶ "Ticaret ortaklıklarının merkezleri ayrı yerde olsa ve logolarında farklılık bulunsa bile, unvanlarında iltibas varsa, önceden ticaret sicil kaydını yaptıran tüzel kişilik, TTK'nın 43, 47, 54, 57/5'inci maddeleri uyarınca, haksız rekabetin menî davası açabilir." Yargıtay 11. HD.'nin 08.04.2002 tarih ve 10860 E., 3275 sayılı kararı. (Eriş, s. 976).

gerekir⁵⁷. Ticaret unvanı sadece tacirler tarafından kullanılır ve tacirler de TTK m. 20/II hükmü uyarınca basiretli işadımı gibi davranmak zorundadır. Kullandığı unvanını tescil ettirmemiş tacirin sonradan bu unvan üzerinde hak iddia edebilmesi için kullanım neticesinde tanınırlığı sağlamış olması gerekir. Başka bir deyişle, basiretli iş adamı gibi davranmak zorunda olan kişinin kullandığı unvanını tescil ettirmemesi ve sonrasında da bu unvanını korumak istemesi halinde, korumadan daha ağır şartlarda yararlanması gerekir. Piyasada belirli bir düzeyde tanınırlığı bulunan unvanının aynını veya benzerini kendi adına tescil ettiren tacirin hakkı korunmamalıdır. Bu tacirin unvanına ayırıcı ek alması zorunludur.⁵⁸

Ticaret unvanının başkası adına tescilinden daha önce kendisinin kullandığını iddia eden kimse, unvana belirli bir tanınırlık sağlayamamış ise kullanım neticesinde bir hakkının olmadığı kabul edilmelidir. Bu durumda iyiniyetli olarak sicile tescili yaptıran kişinin hakkı üstün sayılmalıdır.

Ülkemizde ortaya çıkan önemli sorunlardan birisi de, farklı sicil müdürlüklerinde farklı kişiler adına tescil edilmiş aynı veya benzer ticaret unvanlarının korunmasıdır. Yukarıda da izah edildiği gibi⁵⁹, ortak veri tabanı kullanmayan sicil müdürlüklerinde benzer tesciller yaşanmaktadır.

Usulüne uygun şekilde tescil edilmiş olan iki unvandan tarih olarak eski olanın hakkı üstün tutulabilir. Ancak tarih bakımından sonra gelen ve fakat tescilli unvanını uzun süreden beri iyiniyetli kullanan kişinin de aynı unvan üzerinde hak sahibi olduğunu kabul etmek gerekir. Bu gereklilik iyiniyet kurallarının bir sonucudur. Gerçekten uzun süreden beri bir unvanı iyiniyetli olarak kullanan ve daha eski tescilden haberi olmayan tacirin, yıllar sonra söz konusu unvanı kullanamayacağını iddia etmek iyiniyetle bağdaşmaz. Başka bir deyişle, her iki unvanında kullanımına devam etmesi hakkaniyete uygun düşer.

C. Ticaret Unvanı İşletme Adı İlişkisi

Ticaret unvanını usulüne uygun şekilde tescil ettirip kullanan kimse, sonradan bu unvanın başkası tarafından işletme adı olarak kullanılmasını da engelleyebilir⁶⁰. Unvana konu olan isim veya işaret üzerinde tescilden veya

---

⁵⁷ Aranması gereken tanınırlığın seviyesi için bkz. Yukarıda dñn. 25.

⁵⁸ “Tüzel kişinin unvanı önceden tescil edilmişse, bu unvan korunur ve sonradan tescil edilenin gerekli ekleri alması zorunludur”. Yargıtay 11. HD.’nin 03.03.2003 tarih ve 9483 E., 1755 sayılı kararı. (Eriş, s. 989).

⁵⁹ Bkz. Yukarıda C, 3.

⁶⁰ “Davacının tescilli unvan ve markasını, herhangi bir kişi ticarî işletmesine unvan olarak alamaz”. Yargıtay. 11. HD.’nin 09.12.1986 tarih, 6113 E., 6654 sayılı kararı. (Eriş, s. 1025).

kullanımdan doğan üstün hakkı olan kişi, bunun izinsiz bir şekilde başkası tarafından işletme adı olarak kullanılmasını önleyebilir (TTK m. 54/I). Tescilli ticaret unvanını aynısının veya benzerinin sicile işletme adı olarak tescil edilmesi halinde, bu adın terkinin yanı sıra ayırıcı ek alması da talep edilebilir (TTK m. 54/II).

Yukarıda da belirtildiği gibi⁶¹, tescilli ticaret unvanının sonradan haksız bir şekilde başkası tarafından işletme adı olarak kullanılması halinde koruma hangi hükümlere göre sağlanacaktır? *Okutan*, Ticaret Kanununun 54'üncü madde metninin, tescilli unvana yine bir ticaret unvanı kullanılmak suretiyle tecavüzün olması halinde özel korumanın sağlanacağı şeklinde yoruma izin verdiğini savunmaktadır⁶². Özellikle madde metninde yer alan “*haksız olarak kullanılan unvan tescil edilmişse*” ifadesinin bu görüşü desteklediği belirtilmektedir.

Ticaret Kanununun 54'üncü maddesinde düzenlenmiş olan özel korumanın, hak sahibine zarar veya zarar tehlikesinin varlığını ispat etme yükümlülüğü getirmediği açıktır. Bu sayede hak sahibi daha hafif bir ispat yükü altında kalmaktadır. Bu korumanın kapsamını daraltacak şekilde yorum yapmak, özellikle unvanın işletme adı olarak kullanılması halinde korumanın haksız rekabete göre sağlanacağı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda da hak sahibi, zarar veya zarar tehlikesinin varlığını ve dolayısıyla unvanının tanınırlığını ispat etmek zorunda kalacaktır. Bu nedenlerle, 54'üncü madde metnini geniş yorumlamak ve unvanın başka şekilde kullanılması halinde de korumanın nu hükme göre sağlanacağını kabul etmek gerekir. Bu yorum özellikle tecavüzün işletme adı olarak kullanımından dolayı meydana gelmesi halinde önemlidir. Dolayısıyla katılmadığımız daraltıcı yorum, unvanın işletme adı veya internet alan adı olarak kullanılması halinde ticaret unvanı sahibinin korunmasını zorlaştırmaktadır.

D. Ticaret Unvanı Fikrî Haklar İlişkisi

Ticaret unvanı ile kısaca fikrî haklar olarak ifade edilen, fikir ve sanat eserlerinden doğan haklar arasında da bir uyumsuzluk doğabilir. Fikir ve Sanat Eserleri Kanuna (FSEK) göre korunmakta olan bir eser adının veya alâmetinin başkası tarafından ticaret unvanı olarak alınması hali uygulamada daha çok karşılaşılan tecavüz şekli olmakla beraber,⁶³ aksinin de mümkün olduğu

⁶¹ Bkz. Yukarıda IV, A.

⁶² *Okutan*, s. 19. Benzer görüş için bkz. *Arkan*, karar tahlili, s. 107, dpn. 17.

⁶³ “Harry Potter” filminin veya romanının adının izinsiz olarak ticaret unvanı olarak alınması hali gibi. Bu halde FSEK m. 66 vd. ve 82 vd. hükümlerine göre hak sahiplerinin korunması mümkündür.

söylenbilir. Yani tescilli bir ticaret unvanının (özellikle de toplumda belli bir düzeyde tanınmış olan bir unvanın) başkası tarafından FSEK anlamında bir eserde kullanılması halinde, TTK m. 54 hükmüne dayalı olarak koruma istenebilir⁶⁴. Ancak bu halde, TTK m. 54 anlamında ticaret unvanının korunması yanında somut olayın özelliklerine göre TMK m. 24 anlamında adın korunması ve her halde TTK m. 56 vd. hükümlerine göre haksız rekabet hükümleri de uygulama alanı bulabilir.

E. Ticaret Unvanı İnternet Alan Adı İlişkisi

Gelişen dünyada iletişim son derece hızlı bir şekilde artmakta ve bunu sağlayan en önemli araç olarak da internet karşımıza çıkmaktadır. İnternet sayesinde insanlar bilgiye çok kısa sürede ve ucuz şekilde ulaşabilmektedir. Bunun yanında üreticiler de, mal ve hizmetlerini dünyanın her tarafına rahatça pazarlayabilmektedir. Firmaların kendileriyle ve ürünleriyle ilgili bilgi verip pazarlama yaptıkları websitelerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Web sitelerinin adresleri genellikle, marka, işletme adı veya ticaret unvanıyla aynıyet arz etmektedir⁶⁵. Bu adreslerin ismi *Domain Name*, Türkçe deyişle “İnternet alan adı”dır.

İnternet alan adlarının seçilmesinde, dünya uygulamasında özel kurallar yer almamakta ve önce başvuran her türlü ismi kendi adına kaydettirebilmektedir. Dolayısıyla bu alanda serbesti ve öncelik ilkeleri geçerlidir. Uygulamada internet alan adı seçiminde genellikle, işletme sahipleri kendi marka veya unvanlarının aynısını almaya çalışmaktadır⁶⁶. Ancak başkasının haklı olarak kullandığı, marka, işletme adı ve özellikle ticaret unvanının internet alan adı olarak alınması halinde ortaya bir takım hukukî sorunlar çıkmaktadır.

---

⁶⁴ Toplumda belli bir oranda tanınan bir tacirin ticaret unvanının, bir suç örgütünü veya çeteyi anlatan romanın, filmin; kısaca bir eserin adı olarak kullanılması halini bu duruma örnek verebiliriz. Ayrıca doğrudan eserin adı olarak değil de, eserde geçen kahramanlardan birinin adı veya lakabı olarak kullanılırsa, diğer şartların da mevcut olması halinde, yine ticaret unvanına bir tecavüz söz konusu olabilir ve TTK m. 54’ün uygulanması gerekir.

⁶⁵ **Bozbel**, Savaş, “Domain Names (İnternet Alan Adları) ve ICANN Tahkim Usulü”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a Armağan, C. I, İstanbul 2002, s. 215.

⁶⁶ **Nomer**, Füsün, “İnternet Alan Adının (Domain Name) Hukukî Niteliği ve Marka ve Ticaret Unvanı gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler İle Arasında Benzerlik Bulunması sebebiyle Doğabilecek Hukukî Sorunlar”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, s. 403.

Ülkemiz uygulamasında, ülke kodunu (tr)⁶⁷ taşıyan internet alan adı verilmesinde yetkili kuruluş Orta Doğu Teknik Üniversitesi'dir (ODTÜ). Türkiye kodlu (tr) alan adı alabilmek için başvuru yapıldığında, ODTÜ'nün "*İnternet Alan Adı Kaydında İzlenen Yöntem ve Kurallar*"⁶⁸ uyarınca, "gen.tr" alt alanı dışında kalan diğer tüm alanlar için talep edilen alan adı, talebi yapan kişi ve/veya kuruluşun ismi, ticaret unvanı ve/veya tescilli markası ile ilişkili olmalıdır⁶⁹. Dolayısıyla ülkemizde internet alan adı alınması esnasında, ODTÜ tarafından ayrıntılı bir inceleme yapılmakta ve başkasına ait isim, marka ve unvanların haksız olarak alınması engellenmektedir⁷⁰.

Türkiye kodlu alan adı alınmasının katı ve sıkı kurallara bağlı olması nedeniyle, internet kullanıcılarının, genelde daha rahat alan adı veren generic top Level (com. net. org. info. biz)'e kaydığı söylenebilir⁷¹.

Ticaret siciline tescil edilmiş veya uzun süreden beri kullanılan ticaret unvanının aynı veya benzerinin İnternet alan adı olarak alınması unvana tecavüz edilmesi sonucunu doğurur⁷². Bu durumda tescilli unvanın, internet alan adı olarak alınması halinde TTK m. 54 veya 58 hükümleri çerçevesinde korunur⁷³.

Ancak hukuk davaları yoluyla, ülkemiz uygulamasında, alan adı kullanılarak tecavüz fiiline karşı korumaya çok sık rastlanmamaktadır. Zira ODTÜ tarafından uygulanan kuralların sıkı olması, bu yöndeki hukukî ihtilafa meydan bırakmamaktadır. Ortaya çıkabilecek istisnai durumlarda da, TTK'nın

⁶⁷ Country Code Top Level Domain (ccTLD). Örneğin, uk, de, au, ch.

⁶⁸ Söz konusu kurallar için bkz. www.dns.metu.edu.tr

⁶⁹ Başvurunun yapılması esnasında ODTÜ, söz konusu ismin kuruluşun/şirketin ismi, unvanı veya markası olduğunu gösteren Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından "*Ticaret Sicil Tescil Belgesini*" veya Türk Patent Enstitüsü tarafından verilen "*Marka Tescil Belgesi*"ni istemektedir.

⁷⁰ Bu uygulama, tescilsiz kullanılan unvan ve marka sahiplerini tescile zorlamaktadır. Bu konuda bkz. **Kırca**, İsmail, "Tescilli Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Alan Adı Olarak Kullanılması", Prof. Dr. Ömer Teoman'a Armağan, C. I, İstanbul 2002, s. 531.

⁷¹ **Memiş**, Tekin, "İnternet'te Alan isimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu, MHB 1999–2000, s. 513–516; Nomer, s. 405.

⁷² **Nomer**, s. 407.

⁷³ Ticaret Kanununun 54. maddesindeki özel korumanın, unvanın sadece unvan olarak kullanılması halinde uygulanmayacağını, bunun yanı sıra başka şekildeki kullanımlarda da devreye gireceği ifade edilmişti. Bkz. Yukarıda, D, 3.

ilgili düzenlemeleri doğrultusunda, hak sahibinin talebi üzerine unvan korunacaktır.

Ticaret unvanının, başkası tarafından ve Türkiye dışından (özellikle Amerika Birleşik Devletleri) İnternet alan adı olarak alınması halinde, bunun engellenmesi oldukça zordur⁷⁴. Örneğin ticaret unvanını alan adı olarak alan ve adres olarak Almanya'yı gösteren bir kişi aleyhine ABD'deki tescil makamına karşı Türkiye'de dava açıp sonuca gitmek oldukça zahmetlidir.

Dava sürecinin zor olduğu durumlarda, tahkim yöntemiyle hak sahibinin korunması mümkündür. İnternet konusunda en yüksek idare organı olan ICANN⁷⁵ koyduğu ve uyguladığı tahkim kurallarına göre, tescil makamının tahkim kurallarını kabul etmesinden sonra gerçekleşen tüm alan adı tescillerinde uygulanır. Ucuz ve hızlı olan bir yöntem sunan bu tahkimde üstün hakkını ispatlayan tarafın menfaati kolaylıkla korunmaktadır. Bu sayede tescilli marka ve unvanların başkası tarafından alan adı olarak alınması ve sonrasında devir için yüksek meblağlar talep edilmesinin önüne geçilmektedir⁷⁶.

VI. TİCARET UNVANINA TECAVÜZ DAVALARINDA DAVA HAKKININ KÖTÜYE KULLANILMASI

Aynı veya benzer gerçek kişi ticaret unvanlarının aynı sicil bölgesi içerisinde veya tüzel kişi ticaret unvanlarının farklı sicil bölgelerinde dahi olsa farklı tacirler adına tescil edilmesi halinde, öncelik hakkına sahip olan tacirin diğer tacir aleyhine dava açarak bu unvanın terkinini veya değiştirilmesini talep etmesi mümkündür. Gerçek kişi tacirler açısından bu imkan sadece sicil bölgesi için getirilmişken, tüzel kişi tacirler için bir sınırlandırma söz konusu değildir. Gerçek kişi tacirler sicil bölgesi dışında böyle bir durumla karşılaşırlarsa ancak haksız rekabete ilişkin genel hükümler çerçevesinde zarar veya zarar tehlikesinin varlığının ispat edilmesi koşuluna bağlı olarak koruma talep edebileceklerdir.

Her ne kadar ilk bakışta, eski tarihli hakka sahip tacirin ticaret unvanının üzerindeki hakkın ihlalinin devam ettiği ve dolayısıyla dava açma hakkının da devam ettiği (zamanaşımına uğramadığı) düşünülebilirse de, bu hakkın kullanılması imkanının eski tarihli hakkın sahibi tacire, sınırlandırılmaksızın tanınması bazı hallerde haksız sonuçlar doğurabilir. Özellikle iyiniyetli olarak ve diğer ticaret unvanı sahibinden habersiz bir şekilde ticaret unvanını tescil ettirmiş ve kullanmaya başlamış olan tacirin, para ve emek sarf ederek bu unvan altında yatırımlar yapması, ancak eski tarihli hak sahibi tacirin bu durumdan

---

⁷⁴ **Bozbel**, s. 221.

⁷⁵ "Internet Corporation for Assigned Names and Numbers", ticarî gaye gütmeyen sivil bir örgüt olan kuruluşun merkezi Los Angeles'da bulunmaktadır.

⁷⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Bozbel**, s. 225 vd.

haberdar olmasına rağmen uzun süre sessiz kalması ve diğer tacirin emeğini ve parasını kaybetmesine yol açacak bir zamanda ortaya çıkarak dava açması “dava hakkının kötüye kullanılması” olarak nitelendirilmektedir⁷⁷. Dava hakkının kötüye kullanılması hususunda, gerek ticaret unvanı gerekse diğer tanıtma işaretleri ile ilgili düzenlemelerde açık bir hüküm yer almamaktadır⁷⁸. Bu sebeple dürüstlük kuralını düzenleyen TMK m. 2 f. 2 hükmü uygulanarak boşluk giderilmeye çalışılmaktadır. Konu son yıllarda doktrinde de ayrıntılı olarak ve farklı başlıklar altında ele alınmıştır. Konu önce *Akyol*⁷⁹ tarafından genel olarak dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı olarak ele alınmış, daha sonra *Karahan*⁸⁰ tarafından gerçek kişi unvanlarının korunması ve haksız rekabet davaları ile ilgili olarak bir Yargıtay kararının incelenmesi suretiyle ortaya konmuş, bir süre sonra *Battal*⁸¹ marka hakkına tecavüz davalarında dava hakkının kötüye kullanılması başlığı altında bir tebliğ sunarak

⁷⁷ Doktrinde bazı müelliflerce “*Sessiz Kalma Yoluyla Hak Kaybı*” olarak da ifade edilen (bkz. Poroy/Yasaman s. 338; **Karahan**, Sami, “Gerçek Kişi Unvanlarının Korunması ve Sessiz Kalma Suretiyle Hak Kaybı Sorunu”, *Batider*, C. XXI, S. 1, s. 271- 285, (gerçek kişi); **Karahan**, Sami; Haksız Rekabet Davalarında Dava Zamanaşımı ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybedilmesi ilkesi, Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 2001, s. 229 vd (sessiz kalma); **Yanlı**, Veliye, İltibas Nedeniyle Haksız Rekabetin Önlenmesi Davası Açma Hakkının Kaybı, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. XXI, Ankara 2005, s. 291-336) bu durum diğer bazı müelliflerce “Dava hakkının kötüye kullanılması” olarak ifade edilmektedir (**Akyol**, Şener, Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İstanbul 1995; **Battal**, Ahmet, Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Dava Hakkının Kötüye Kullanılması, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. XVIII, Ankara 2001, s. 27-54). *Cengiz* ise bu durumu “hak düşümü ilkesi” olarak ifade etmektedir (**Cengiz**, Dilek, Türk Hukukunda İktibas ve İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz, İstanbul 1995, s. 179).

⁷⁸ Oysa Alman Markalar Kanunu (MarkenG § 21) “*hak düşümü*”nü (Verwirkung von Ansprüchen) açıkça düzenlemiştir. Buna göre eski tarihli bir marka veya ticari işaret hakkı sahibi, kendi markası ile aynı veya benzer mal ve hizmetler için bir markanın tescil edildiğini öğrenmesine rağmen beş yıl aralıksız olarak buna ses çıkarmaz ise daha sonra bunu yasaklayamaz.

⁷⁹ **Akyol**, s. 19 vd.

⁸⁰ Bkz. **Karahan**, (gerçek kişi), s. 271 – 285; **Karahan**, (haksız rekabet) s. 229 vd.

⁸¹ **Battal**, Ahmet, Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Dava Hakkının Kötüye Kullanılması, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. XVIII, Ankara 2001, s. 27-54.

konunun uzmanlarınca tartışılmasını temin etmiş ve son olarak da *Yanlı*⁸² haksız rekabet davaları ile ilgili olarak konuyu bir tebliğde irdelemiş ve özellikle Alman hukukundaki durumu da ortaya koyarak bazı sorulara yanıt aramıştır.

Aslında öncelikle ele alınması gereken husus burada bahsedilen halde, hangi kavramın kullanılması gerektiğidir. Her ne kadar doktrinde çoğunluk “Sessiz kalma yoluyla hak kaybı” olarak nitelendirse de aslında MK m. 2’de bu şekilde adlandırmayı mümkün kılacak bir ifade yer almamaktadır. 2. fıkrada ifade edilen hakkın kötüye kullanılması ifadesinin daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Zira tacirin, bir hakkını bilerek isteyerek belli bir süre kullanmaması sebebiyle ticaret unvanından doğan hakkı kaybolmamakta, sadece uzun süredir varolan kullanıma/tescile sesiz kalmış olması sebebiyle karşı taraf buna güvenerek bir takım yatırımlar yapmakta ve uzun bir süre sonra ileri sürülen eski tarihli hak sahibinin iddialarına ise hak sahibinin bu davranışının önceki davranışları ile çelişki oluşturduğunu ve bunun bir hakkın kötüye kullanılması olduğunu ileri sürerek karşı çıkmaktadır⁸³. Hangi kavram seçilmiş olursa olsun sonraki tarihli ve iyiniyetli hak sahibinin korunabilmesinin dayanağı MK. 2. maddesidir.

Hukuk sistemimizde bu hususla ilgili olarak henüz tam netleşmemiş bir başka noktaysa hakkın kötüye kullanılmasından söz edebilmek için eski tarihli hak sahibinin ne kadar bir süre sessiz kalmış olmasını aramak gerektiğidir. Doktrinde markaya tecavüz davaları açısından 2 ila 5 yıl arasında bir sürenin dava hakkının kötüye kullanıldığından söz edebilmek için yeterli olduğu ileri sürülmüş ve somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁸⁴. Ancak son dönemde marka hukuku ile ilgili olarak Yargıtay kararlarında⁸⁵, 556 sayılı KHK m. 43’de tanınmış markaya dayalı olarak açılacak hükümsüzlük davalarında öngörölmüş olan 5 yıllık hak düşürücü sürenin diğer markalar için de uygulandığı görölmektedir. Marka gibi tanıtma vasıtası olan Ticaret unvanına da aynı sürenin uygulanması yerinde olacaktır.

SONUÇ

Ticaret unvanının korunmasına ilişkin TTK’da yer alan hükümler, yeni yapılacak düzenleme ile daha ayrıntılı ele alınarak özellikle mevcut Kanunun

---

⁸² **Yanlı**, s. 291-336.

⁸³ **Akyol**, s. 57.

⁸⁴ **Arkan**, Sabih; Marka Hukuku, C. II, Ankara 1998, (marka II), s. 161; **Karahan**, Sami; Marka Hukukunda Hükümsüzlük Davaları, Konya 2002 (Marka), s. 148; **Karahan**, (sessiz kalma) s. 303; **Tekinalp**, (fikri), s. 439.

⁸⁵ Yargıtay 11. HD’nin 30.06.2000 tarih, 2000/5841 E. ve 2000/6238 sayılı kararı, (Batider, C. 20, S. 4, s. 246). Ayrıca Yargıtay 11. HD’nin 08.04.2002 tarih, 2001/10860 E. ve 2002/3275 sayılı kararı. (www. kazanci.com.tr).

54. maddesinin Tasarıda olduğu gibi kaleme alınması gerektiği kanaatindeyiz. Zira bu maddede yer alan ibareler muğlak bir ifade içermekte ve bu da tescilli ticaret unvanının bu hükme dayalı olarak korunmasının sadece bir başkası tarafından yine ticaret unvanı olarak kullanılması halinde söz konusu edilebileceği gibi yorumlara yol açmaktadır. Oysa korunmakta olan bir ticaret unvanının bir başkası tarafından, hak sahibinin izni olmaksızın, işletme adı olarak alınması veya fikrî hak konusu bir eserde kullanılması veya bir patent konusu buluşun adı olarak kullanılması halinde de bu ticaret unvanının en kısa yoldan ve en geniş şekilde korunması gerekir.

Bazı kullanım şekillerini özel kanun hükümlerinde düzenleyerek bunları yasaklamak (ticaret unvanının başkası tarafından marka olarak alınması halinde uygulanabilecek 556 sayılı markaların korunmasına ilişkin KHK m. 8/III, 8/V) başkaca tanıtma vasıtası olarak kullanılma hallerini ise genel mahiyetteki haksız rekabet hükümlerine göre korumaya çalışmak sağlıklı bir yaklaşım olamaz. Bu durumda ya TTK m. 54 hükmünü diğer tüm kullanım şekillerini de açıkça kapsayacak şekilde yeniden ele almalı veya diğer tanıtma vasıtaları için getirilen düzenlemelerde bu husus ayrıca belirtilmelidir.

Ticaret Kanunu Tasarısında yer alan ve ticaret unvanlarının tescil edilmesine ilişkin düzenlemeye, ticaret sicili müdürlüğüne, tescil edeceği unvanın daha önce Türkiye’de tescilli olup olmadığını inceleme yükümlülüğü eklenmelidir. Çeşitli sicil müdürlüklerinde yapılan tescillerin ortak bir veri tabanında toplanmasıyla sağlanacak bu imkân, aynı veya benzer unvanların başkaları tarafından kullanılmasını ve bunu takiben ortaya çıkacak hukuki ihtilafları önleyecektir.

Üstün hakka konu ticaret unvanının aynı veya benzerinin kullanılması ve bu duruma uzun süre ses çıkarılmaması halinde, hak sahibinin haklarını kaybedeceği kabul edilmelidir. Bu noktada kullanılabilir olan kıstas, unvanın tanınırlığıyla birlikte esas olarak TMK m. 2’de düzenlenmiş olan iyiniyet kuralıdır. Bu bağlamda, piyasada belli bir tanınırlığı olan ve hak sahibi tarafından kullanıldığı bilinen veya bilinmesi gereken ticaret unvanının sonradan başkası tarafından da kullanılması halinde ikinci kullanımın ve/veya tescilin engellenmesi mümkündür. Ancak farklı bölgelerde ve işteğal konularında uğraşan tacirlerin aynı unvanı tescilli ve iyiniyetli şekilde kullanmaları ve bu kullanımın uzun süreden beri devam etmesi halinde, her iki tarafın da aynı unvanı kullanmalarına müsaade etmek gerekir.

KISALTMALAR CETVELİ

ATAD	: Avrupa Topluluğu Adalet Divanı
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz	: Bakınız
C	: Cilt
Çev.	: Çeviren
dpn	: dipnot
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
E	: Esas
GRUR Int.	: Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil
HD	: Hukuk Dairesi
HGB	: Handelsgesetzbuch (Alman Ticaret Kanunu)
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
ICANN	: Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
K	: Karar
Karş.	: Karşılaştırınız
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KoopK.	: Kooperatifler Kanunu
m	: Madde
MHB	: Milletlerarası Hukuk Bülteni
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi
RG	: Resmi Gazete
s	: Sayfa
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TRIPS	: Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
TST	: Ticaret Sicili Tüzüğü
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd	: ve devamı
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

KAYNAKÇA⁸⁶

- Akyol**, Şener, Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İstanbul 1995.
- Arkan**, Sabih; Marka Hukuku, C. I, Ankara 1997, (marka).
- Arkan**, Sabih; Marka Hukuku, C. II, Ankara 1998, (marka).
- Arkan**, Sabih; Ticarî İşletme Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2004.
- Arkan**, Sabih; 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK'nın 8/III. Maddesi İle İlgili Bir İnceleme”, Batider, Aralık 2002, C. XXI, S. 4, s. 101-108. (inceleme).
- Arslan**, Kaya, Marka Hukuku, İstanbul 2006
- Arslanlı**, Halil; Kara Ticareti Hukuku Dersleri, 3. Baskı, İstanbul 1960.
- Ayhan**, Rıza, Haksız Rekabet Münasebetiyle Elde Edilen Menfaatlerin İadesi, Konya 1990, (iade).
- Ayhan**, Rıza; Ticarî İşletme Hukuku, Konya 1992.
- Battal**, Ahmet; Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Dava Hakkının Kötüye Kullanılması, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. XVIII, Ankara 2001, s. 25-54.
- Bilge**, Mehmet Emin; Ticaret Sicili, İstanbul 1999.
- Bozbel**, Savaş, “Domain Names (İnternet Alan Adları) ve ICANN Tahkim Usulü”, Prof. Dr. Ömer Teoman’a Armağan, C. I, İstanbul 2002, s. 215-255.
- Cengiz**, Dilek, Türk Hukukunda İktibas ve İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz, İstanbul 1995.
- Eriş**, Gönen; Gönen; Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, Ankara 2004.
- Heim**, Sebastian; Der Schutz von Handelsnamen unter dem TRIPS – Übereinkommen, Zugleich eine Anmerkung zur Entscheidung *Anheuser-Busch*, GRUR Int. 2005, s. 545- 558.
- Hubmann**, Heinrich/**Götting**, Horst-Peter; Gewerblicher Rechtsschutz, 7. Aufl., München 2002.
- Karahan**, Sami; “Gerçek Kişi Unvanlarının Korunması ve Sessiz Kalma Suretiyle Hak Kaybı Sorunu”, Batider, C. XXI, S. 1, s. 271- 285, (Gerçek kişi).

⁸⁶ *Birden çok eserine yollama yapılan yazarlar için kullanılan kısaltmalar parantez içinde gösterilmiştir.*

Karahan, Sami; Haksız Rekabet Davalarında Dava Zamanaşımı ve Sessiz Kalma Nedeniyle Hakkın Kaybedilmesi İlkesi, Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 2001, s. 229 vd. (sessiz kalma).

Karahan, Sami; Marka Hukukunda Hükümsüzlük Davaları, Konya 2002 (Marka).

Karahan, Sami; Ticaret Unvanının Tescilinde Kullanma Amacı veya Unvanda Teklik İlkesi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1-2, Prof. Dr. Şakir Berki'ye Armağan, s. 119 – 135.

Karahan, Sami; Ticarî işletme hukuku, 13. Baskı, Konya 2005.

Karayalçın, Yaşar; Ticaret Hukuku, I. Giriş – Ticarî İşletme, 3. Baskı, Ankara 1968.

Karayalçın, Yaşar; Haksız Rekabet, Ankara 1975.

Kırca, İsmail, “Tescilli Markanın Üçüncü Kişi Tarafından Alan Adı Olarak Kullanılması”, Prof. Dr. Ömer Teoman'a Armağan, C. I, İstanbul 2002, s. 527-544.

Memiş, Tekin, “İnternette Alan İsimleri Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu, MHB 1999–2000, s. 513–516.

Nomer, Füsün, “İnternet Alan Adının (Domain Name) Hukukî Niteliği ve Marka ve Ticaret Unvanı gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler İle Arasında Benzerlik Bulunması sebebiyle Doğabilecek Hukukî Sorunlar”, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, s. 395–418.

Poroy, Reha/**Yasaman**, Hamdi; Ticarî işletme Hukuku, 10. Baskı, İstanbul 2004.

Tekinalp, Ünal; Yeni Marka Hukukunda Tescil İlkesi ve Tescilsiz İşaretlerin Hukukî Durumu, Prof. Dr. Kenan Tunçomağ'a Armağan, İstanbul 1998, s. 467-480.

Tekinalp, Ünal; Fikrî Mülkiyet Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2004, (fikrî).

Yanlı, Veliye, İltibas Nedeniyle Haksız Rekabetin Önlenmesi Davası Açma Hakkının Kaybı, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. XXI, Ankara 2005, s. 291-336.

Yasaman, Hamdi; Marka Hukuku, C. I, İstanbul 2004.

Yongalık, Aynur; Ticaret Unvanı Alanındaki Yeni Gelişmeler, Batider, C. XXI Sa. 3, s. 5 – 26